

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	7	3	2	4
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 4th Semester
(2055)**

HISTORY (In all Mediums)

Paper : History of the Punjab (1469-1966 A.D.)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting **ONE** question from each Unit.

1. Answer any **NINE** questions of the following in about **25-30** words each :

- (1) Write any four main teachings of Guru Nanak Dev Ji.
- (2) Who was Bhai Lehna Ji ?
- (3) Name the Children of Guru Amardas Ji.
- (4) Who started the Masad System and which Guru abolished it ?
- (5) When and where was Guru Arjan Dev Ji martyred ?
- (6) What is meant by Miri and Piri ?
- (7) Who was Makhan Shah Lubana ?

- (8) When, where and by whom was Dal Khalsa set up ?
- (9) Name five battles fought during the First Anglo - Sikh War.
- (10) What was Wood's Dispatch ?
- (11) Write main objectives of Ahmediyas Movement.
- (12) Who was Mangu Ram ?
- (13) Who wrote the song 'Pagri Sambal Jatta' ?
- (14) When and Where was Bhagat Singh born ?
- (15) Write the full form of PEPSU. 9×2=18

UNIT-I

- 2. Write a detailed note on the compilation, content, language and importance of the Adi Granth Sahib Ji.

OR

- 3. Describe the circumstances leading to the creation of Khalsa by Guru Gobind Singh Ji and its Significance. 18

UNIT-II

- 4. Discuss the achievements of Banda Singh Bahadur in the establishment of Independent Rule.

OR

- 5. Discuss the Civil, Military and Revenue Administration of Maharaja Ranjit Singh. 18

UNIT-III

6. Discuss the origin, principles and achievements of Namdhari Movement.

OR

7. Discuss the origin, growth and causes of failure of Gadhar Movement. 18

UNIT-IV

8. What were the causes and effects of Jallianwala Bagh Tragedy ?

OR

9. On the outline map of the Punjab show the following places and write explanatory note on any **four** :

Lahore, Mukhlispur, Anandpur Sahib, Kartarpur, Lyallpur.

10+8=18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 1 जो कि अनिवार्य है, सहित कुल पांच प्रश्नों के उत्तर दें और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों का उत्तर लगभग **25-30** शब्दों में दें :

- (1) गुरु नानक देव जी की कोई चार मुख्य शिक्षाएँ लिखिये।
- (2) भाई लहना जी कौन थे ?
- (3) गुरु अमरदास जी के बच्चों के नाम बताएं।
- (4) मसंद प्रथा किसने शुरू की और किस गुरु ने इसे समाप्त किया ?
- (5) गुरु अर्जन देव जी की शहादत कब और कहाँ हुई थी ?

- (6) मीरी और पीरी से क्या तात्पर्य है ?
- (7) माखन शाह लुबाना कौन थे ?
- (8) दल खालसा की स्थापना कब, कहाँ और किसके द्वारा की गई थी ?
- (9) प्रथम आंग्ल-सिख युद्ध के दौरान लड़ी गई पांच लड़ाइयों के नाम बताइये।
- (10) वुड डिस्पैच क्या था ?
- (11) अहमदिया आंदोलन के मुख्य उद्देश्य लिखिये।
- (12) मंगू राम कौन थे ?
- (13) पगड़ी संभाल जट्टा गीत किसने लिखा है ?
- (14) भगत सिंह का जन्म कब और कहाँ हुआ था ?
- (15) PEPSU का पूरा अर्थ लिखें। 9×2=18

यूनिट-I

2. आदि ग्रंथ साहिब जी के संकलन, सामग्री, भाषा और महत्व पर एक विस्तृत नोट लिखें।

अथवा

3. गुरु गोबिंद सिंह जी द्वारा खालसा के निर्माण की परिस्थितियों और उसके महत्व का वर्णन करें। 18

यूनिट-II

4. स्वतंत्र शासन की स्थापना में बंदा सिंह बहादुर की उपलब्धियों की चर्चा करें।

अथवा

5. महाराजा रणजीत सिंह के नागरिक, सैन्य और राजस्व प्रशासन पर चर्चा करें। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਂਦੋਲਨ ਦੀ ਉਤਪਤਿ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਅਥਵਾ

7. ਗਦਰ ਆਂਦੋਲਨ ਦੀ ਉਤਪਤਿ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਟਰਾਜੇਡੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਅਥਵਾ

9. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ 'ਤੇ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

ਲਾਹੌਰ, ਮੁਖਲਿਸਪੁਰ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਲਾਧਲਪੁਰ।

10+8=18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

(1) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ।

(2) ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ ?

(3) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

(4) ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ?

(5) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?

- (6) ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (7) ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (8) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ, ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
- (9) ਪਹਿਲੀ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਜ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (10) ਵੁੱਡ ਡਿਸਪੈਚ ਕੀ ਸੀ ?
- (11) ਅਹਿਮਦੀਆ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ।
- (12) ਮੰਗੂ ਰਾਮ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (13) ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ ਗੀਤ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ?
- (14) ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?
- (15) ਪੈਪਸੂ (PEPSU) ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੰਕਲਨ, ਸਮੱਗਰੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

3. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸੁਤੰਤਰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

5. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਵਲ, ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਨਾਮਧਾਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਥਾਨ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

7. ਗਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਉਥਾਨ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਸਨ ?

ਜਾਂ

9. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

ਲਾਹੌਰ, ਮੁਖਲਿਸਪੁਰ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਲਾਇਲਪੁਰ।

10+8=18